

O CABALO DE TROIA DO TTIP

Xan Vilaboa*

QUE É UN TLC (TRATADO DE LIBRE COMERCIO)?

Fundamentalmente son pactos entre dúas ou máis rexións (bilaterais ou multilaterais) que teñen por obxecto ampliar os mercados de bens e servizos entre os signatarios. Para iso, adóitanse reducir ou eliminar as taxas aduaneiras. Pero ademais, son tamén acordos que garanten a seguridade xurídica dos investidores. Os defensores dos TLC adoitan presentalos como instrumentos que impulsan o crecemento da Economía e a creación de emprego.

En opinión do premio Nobel de Economía Joseph Stiglitz, os TLC son totalmente asimétricos porque, en lugar de promover a equidade e a democracia, limitáanse a garantir os intereses de sectores e elites moi concretas. Son acordos que EEUU impón á súa medida, segundo o economista alemán Heinz Dietereich, e precisamente é ese monopolio a chave da riqueza dos estadounidenses. Tamén Naomi Klein móstrase contraria aos TLC, porque prexudican as persoas e a democracia.

ORIXE E ANTECEDENTES DO TTIP

O Acordo Transatlántico de Comercio e Inversión entre a Unión Europea e os Estados Unidos denominado TTIP ten a súa orixe na Organización Mundial do Comercio (OMC), que se creou na década dos 80 coa finalidade principal de liberalizar o comercio e os investimentos. Máis tarde asinou a Declaración Transatlántica en novembro de 1990 polo presidente estadounidense George Bush, o primeiro ministro italiano Giulio Andreotti, que encabezaba ese semestre o Consello Europeo, e o presidente da Comisión Europea, Jacques Delors.

O seguinte fito relevante foi a Declaración Común da Unión Europea e EEUU (1998) sobre o acordo económico transatlántico. En 2007 Barroso e Merkel -do lado europeo- e Bush, do estadounidense, crean o Consello Económico Transatlántico para a harmonización lexislativa.

En 2011 créase un Grupo de Traballo de Alto Nivel encargado de estudar a redución dos obstáculos para o comercio entre ambas as dúas partes. O 13 de febreiro de 2013, os presidentes dos EEUU, o Consello europeo

e a Comisión Europea (Obama, Van Rompuy e Durão Barroso) anuncian que comezan as negociacións para alcanzar un acordo.

INTERESE XEO-ESTRATÉGICO DE ESTADOS UNIDOS

Os impulsores do TTIP proclaman as súas múltiples virtudes, en especial ligadas ao crecemento económico e do emprego. Segundo a Comisión Europea, entre os supostos beneficios está o de crear 400.000 postos de traballo. No mesmo sentido, Barack Obama afirmou que se crearán millóns de empregos cualificados. Asemade, un informe da Unión Europea achega datos sobre o crecemento económico: en 10 anos prevese que a produción da rexión económica creada medre un 0,1% máis, isto é un 0,01% anual. Son cifras irrisorias que, evidentemente, non chegan a compensar os enormes prexuízos e ameazas que implica o proxecto. Por iso, este acordo ten para Washington un claro interese xeo-estratéxico: garantir fronte a China e os demais países emerxentes - BRICS: Brasil, Rusia, India e Sudáfrica-, a supremacía occidental.

A parte dos aranceis, o TTIP busca remover as leis que protexen a sociedade, a clase traballadora e o medio ambiente, e limitar a capacidade dos gobernos democráticos para desenvolver novas leis con estes obxectivos

ATRANCOS PARA UNS, DEREITOS PARA OUTROS

Segundo os defensores do TTIP, este permitirá eliminar os atrancos que frean a actividade comercial, como as habituais taxas aduaneiras. Cómpre lembrar que estas atópanse xa nun nivel bastante baixo: 5,2% na UE e o 3,5% en EEUU.

A parte dos aranceis, os obstáculos que se pretenden remover son doutra natureza: as leis que protexen a sociedade, a clase traballadora e o medio ambiente.

Manifestación en Ourense contra o TTIP.

O pasado 9 de xuño, o "Cabalo de Troia" simbólico do TTIP chegou a Vigo.

O TTIP pode carrexar rebaixas nas medidas protectoras no eido ambiental, sanitario, laboral e social. Búscase homologar as normativas a ambos os dous lados do Atlántico rebaixando as medidas protectoras europeas aos niveis estadounidenses.

O economista francés Jean Gadrey fainos reflexionar con esta frase: "Que podemos esperar da harmonización se, para chegar ao nivel dun país que non subscribiu o protocolo de Quioto hai que baleirar as medidas protectoras europeas? Que podemos esperar dun acordo que está abocado a rebaixarse até o nivel dun país que non aceptou tantos convenios internacionais (Diversidade Cultural, Biodiversidade, os da OIT...)?".

A LECCIÓN DE MÉXICO

En 2014 cumpríronse vinte anos desde que se puxo en marcha o Acordo de Libre Comercio de Norteamérica (NAFTA). O tratado asinado por Canadá, Estados Unidos e México tivo un balanço negativo para este último país.

Analizando o acontecido en México desde a entrada en vigor do acordo, é posíbel valorar as consecuencias que pode ter o TTIP entre EEUU e a UE. O xornalista Manuel Hernández Bonilla, da Universidade Autónoma Metropolitana (UAM), resume este balanço negativo do tratado en seis apartados:

1. A substitución da produción nacional por importacións.
2. O enriquecemento de determinadas elites como consecuencia dos procesos de privatización.
3. O afundimento do emprego e da capacidade adquisitiva da poboación.
4. A destrución do espazo rural e dos recursos naturais.
5. O exilio forzado (migración).
6. O auxo do crime organizado e da crise institucional reflicten a crítica situación que actualmente atravesamos México.

COMO E QUEN ESTÁ NEGOCIANDO E COMO SE APROBARÁ O TTIP?

Desde xuño de 2013, a Comisión Europea, o goberno estadounidense e os grandes lobbies empresariais reúnen-se á costas da sociedade para negociar as condicións do tratado.

O proceso de negociación do TTIP está sendo totalmente opaco. Salvo uns poucos documentos que se filtraron, todo é segredo. A Comisión Europea admitiu nunha carta aberta que todos os documentos relacionados co tratado serán confidenciais polo menos durante 30 anos.

“Harmonización cos EEUU? Que podemos esperar dun acordo que está abocado a rebaixarse até o nivel dun país que non aceptou tantos convenios internacionais (Quioto, Diversidade Cultural, Biodiversidade, os da OIT...)?”
(Jean Gadrey, economista francés)

Tampouco se deixa claro con quen se está redactando o texto. O Corporate Europe Observatory afirmou que a Comisión Europea mantivo máis dun cento de reunións coas partes interesadas. Entre estas, a que representa á sociedade civil teno cru. De feito, máis do 90% das reunións desenvólvense só coas grandes empresas e grupos de presión ou *lobbies*.

A última palabra sobre a aprobación do acordo corresponde á Comisión Europea. Nada a obriga a convocar unha consulta á sociedade. Os gobernos nacionais son os únicos que teñen posibilidade de chamar a un referendo ou consulta. Con todo, o Estado español xa decidiu que non preguntará ao pobo; o Congreso dos Deputados rexeitou a proposta de IU e Esquerda plural – a prol da consulta á cidadanía mediante referendo- cos votos en contra do PP, PSOE, PNV, CiU e UPyD, na sesión do día 7 de maio de 2014.

Os trámites para a súa entrada en vigor serán os seguintes: unha vez concluídas as negociacións polas delegacións de ambas as dúas partes, a Comisión Europea presentará o Tratado ao Consello da Unión, que deberá aprobalo por maioría cualificada (55% dos Estados que representen o 65% da poboación). Tras este visto bo, someterase á aprobación no Parlamento Europeo e, posteriormente, ratificarase polos parlamentos nacionais. Debemos ter presente que as votacións son sobre a totalidade do proxecto, xa que logo non caberían emendas dos Estados.

O ISDS: MECANISMO DE SOLUCIÓN DE CONTROVERSIAS INVERSIDORES-ESTADOS

Un dos elementos máis polémicos das negociacións é o chamado “mecanismo de solución de controversias investidores-Estados” (ISDS). O ISDS é unha disposición que outorga aos investidores estranxeiros o poder de demandar os Estados ante tribunais arbitrais privados. Este mecanismo permite ás empresas que invistan nun país cuestionar as leis introducidas por este se consideran que reducen o negocio agardado.

Por tanto, os gobernos democráticos van ver seriamente mermada a súa capacidade de desenvolver leis ou regulamentacións relativas á protección dos dereitos laborais, ao medio ambiente, á saúde ou aos dereitos humanos. Convén lembrar a demanda que presentou Veolia (empresa multinacional de servizos que ten o contrato do tratamento de lixos de Alexandria), contra Exipto ante o CIADI (organismo dependente do Banco Mundial), pola decisión do goberno exipcio de elevar 31€ o salario mínimo. Ou tamén, a demanda que a multinacional tabaqueira Philip Morris interpuxo por medio do CIADI contra Uruguai despois de que o parlamento deste país adoptase medidas antitabaco.

EFFECTOS PARA O MEDIO AMBIENTE

Nun informe da Comisión Europea recoñécese que o TTIP tería consecuencias negativas para o medio ambiente, onde se prevé que o incremento do comercio faga que aumente a contaminación e o consumo dos recursos naturais.

Os *lobbies* consideran que a normativa de protección ambiental supón un obstáculo no espazo das negociacións do tratado. O Principio de Precaución, núcleo da política medioambiental europea, en función da dirección que adopten as negociacións, está a ser posto en cuestión. O Cumio Europe Business de 2013, que reuniu ás grandes empresas do continente, achacou a desvantaxe dos países europeos respecto das empresas estadounidenses e chinesas á lexislación medioambiental da UE. A normativa ambiental é máis branda en EEUU que na UE, como se aprecia no caso do fracking. Este método de extracción de gas natural está máis estendido en América que en Europa (cada ano perfóranse máis de 11.400 novos pozos en EEUU). As empresas activas en Europa están á espera de que se supriman as normativas que limitan o fracking. Unha vez máis, queda en evidencia o interese dos *lobbies* para reducir as diferenzas normativas entre EEUU e a UE.

Eliminar o Principio de Precaución ambiental, dar vía libre á entrada de cultivos e alimentos transxénicos en Europa, privatizar a sanidade e precarizar o emprego son as consecuencias previsíbeis

O PRINCIPIO DE PRECAUCIÓN

Na UE aplícase o Principio de precaución polo cal non se autoriza unha substancia ou produto mentres non se probe que non é nociva para a saúde. Ademais, a carga da proba corresponde á empresa produtora. Pola contra, pódese dicir que en EEUU se aplica o principio contrario, o "Principio de Risco": mentres non se probe cientificamente e fóra de toda dúbida que algo é nocivo, non se pode prohibir. Neste caso, a responsabilidade non compete ás empresas.

SEGURIDADE ALIMENTARIA

Tamén no ámbito da seguridade e soberanía alimentaria hai numerosos aspectos que o TTIP pode rebentar. Unha vez máis, a normativa europea sobre alimentos é máis estrita ou protectora dos consumidores que a dos EEUU. Os transxénicos están prohibidos en Europa, onde só está legalizado un tipo de millo transxénico. Porén, unha recente modificación lexislativa de xaneiro deste ano vai permitir aos estados autorizar unilateralmente novos transxénicos á marxe da política común. En EEUU pola contra, existen multitude de organismos xeneticamente modificados que son cultivados, criados e comercializados masivamente para consumo das persoas. Até agora, a industria alimentaria americana non asumió as políticas europeas e pódese pensar, en consecuencia, que nas negociacións intentarán meter man neste punto.

Manifestación multitudinaria en Madrid contra o TTIP, do pasado 18 de abril.

EFFECTOS PARA SANIDADE

É evidente que o futuro da sanidade pública está en cuestión. O desexo de abrir ao mercado a contratación de servizos de saúde coincide co obxectivo de liberalizar o sector sanitario. O TTIP pretende autorizar ás corporacións internacionais e aseguradoras a participar en concursos até agora limitados ao sector público e a empresas nacionais para prestar servizos sanitarios.

A CLASE TRABALLADORA

A crise do modelo de produción da globalización neoliberal transfórmase en acción política da burguesía para conseguir manter a súa taxa de beneficios a través de reducir os custos laborais: menos salarios, redución das indemnizacións por extinción do contrato, facilidades para modificar todas as condicións de traballo, etc.

Nunha primeira fase, isto veu da man da destrución de postos de traballo para acabar en boa medida cunha xeración histórica de traballadores e traballadoras de sectores importantes que gozaban de condicións dignas. Agora optan por precarizar o emprego de calidade e aumentar así os seus beneficios.

TISA E CETA: OUTROS TRATADOS NA SOMBRA

A UE está tamén a negociar outros TLC con diversos países que nos afectan de forma directa. Estes son dous deles:

TISA: Acordo sobre Comercio de Servizos entre Estados Unidos e a UE, que ten como obxectivo a liberalización dos servizos dentro dun abano moi amplo: emprego, transporte, comunicación, datos, servizos legais, subvencións agrícolas, educación, saúde, residuos, forneo de auga, distribución de enerxía. O contido das negociacións que EE.UU. mantén con 50 países, dos que parte son da UE, foi filtrado por Wikileaks.

CETA: Acordo Económico Comercial Global con Canadá que poñerá o foco tamén na liberalización dos servizos. Xa foi asinado en setembro de 2014 e só lle queda ser aprobado polo Consello da UE e o Parlamento. Se se aproba, entrará en vigor en 2016.

*Xan Vilaboa, membro de ADEGA e da Plataforma anti-TTIP de Vigo.

+ info en:

- www.eldiario.es/agendapublica/proyecto-europeo/preguntas-Tratado-Transatlantico-TTIP-respuesta_0_315669128.html
 - www.ela.eus/D31TTIPAIALACast.pdf
 - www.galizacig.gal/avantar/search/node/ttip
 - www.attac.es/?s=ttip
 - www.tierra.org/spip/spip.php?page=recherche&recherche=ttip
 - www.tercerainformacion.es/spip.php?article67965
 - www.youtube.com/results?search_query=ttip+ciga+%2829%2F01%2F15%29
 - www.youtube.com/watch?v=VIWR9HHxA-k